

Кінець 2014 року ознаменувався поспішним прийняттям змін до законодавчих актів, що обговорюється уже декілька місяців. Суттєвого реформування зазнала процедура збору та обліку єдиного соціального внеску на підставі новоприйнятого Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці» №77-19 від 28.12.2014.

Цей Закон 31 грудня 2014 року було підписано президентом.

Змін зазнала буквально кожна стаття [закону про єдиний внесок](#) . Спробуємо і ми з Вами розібратися у нововведеннях, що чекають нас з 1 січня 2015 року щодо ЄСВ.

Визначення понять

Щодо визначення понять, то з'явилося чітке формулювання **основного робочого місця**

- це місце роботи, де працівник працює на підставі укладеного трудового договору, де знаходиться (оформлена) його трудова книжка, до якої вноситься відповідний запис про роботу

До визначення платників єдиного внеску внесено певні коригування, зокрема виключено з їхніх рядів «членів сімей осіб, які беруть участь у провадженні підприємницької діяльності»;

Ставка ЄСВ та розмір мінімального страхового внеску

Фізичні особи-підприємці, що перебувають на загальній системі оподаткування, та особи, що займаються незалежною професійною діяльністю, тепер сплачуватимуть єдиний соціальний внесок навіть в період, **коли вони не отримали доходу**. Цей обов'язок додано пунктом 2 частини 1 статті 7 закону про єдиний соціальний внесок. Сума єдиного внеску має бути не меншою, ніж розмір мінімального страхового внеску.

Анонсоване **зниження ставки єдиного соціального внеску** таки сталося, але і тут свої підводні камені.

Зменшуючий коефіцієнт 0,4 застосовується до ставки ЄСВ роботодавцем при виконанні одночасно таких **умов:**

1) загальна база нарахування єдиного внеску за місяць, за який нараховується заробітна плата (дохід) та/або винагорода за цивільно-правовими договорами, в **2,5 рази або більше** перевищує
загальну середньомісячну базу нарахування єдиного внеску платника за 2014 рік;

або

якщо загальна база нарахування єдиного внеску не перевищує в 2,5 рази, або більше загальну середньомісячну базу нарахування єдиного внеску платника за 2014 рік, то

платник замість коефіцієнту 0,4 застосовує коефіцієнт, що розраховується шляхом ділення загальної середньомісячної бази нарахування єдиного внеску платника за 2014 рік на загальну базу нарахування єдиного внеску за місяць, за який нараховується заробітна плата (дохід) та/або винагорода, за цивільно-правовими договорами (але в будь-якому випадку **коефіцієнт не може бути менше 0,4**);

2) середня заробітна плата по підприємству збільшилася мінімум **на 30%** у порівнянні з середньою заробітною платою за 2014 рік;

3) середній платіж на одну застраховану особу після застосування коефіцієнта складе не менше ніж **700 гривень**;

4) середня заробітна плата по підприємству складе не менше **3-х** мінімальних заробітних плат (3654грн у січні-листопаді 2015р).

Якщо всіх цих умов не дотримано, то платник нараховує зобов'язання виходячи з основної ставки єдиного соціального внеску без урахування коефіцієнту.

Важливо!

1. Якщо база нарахування єдиного внеску (крім винагороди за цивільно-правовими договорами) не перевищує розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на місяць, за який нараховується заробітна плата (дохід), сума єдиного внеску розраховується як добуток розміру мінімальної заробітної плати, на ставку єдиного внеску, встановлену для відповідної категорії платника (частина 5 статті 8 закону про ЄСВ). Тобто сплатити меншу суму єдиного внеску, аніж обчислену від бази у розмірі мінімальної зарплати, буде неможливо.

2. При нарахуванні заробітної плати (доходів) фізичним особам з джерел не за основним місцем роботи, встановлені цією частиною, застосовуються до

визначеної бази нарахування незалежно від розміру бази нарахування (частина 5 статті 8 закону про ЄСВ)

. Тобто навіть якщо підприємство (те, на якому працівник є сумісником) виконає всі вищеперелічені умови

, то знижуючий коефіцієнт 0,4 до зарплати сумісника не застосовуватиметься.

3. У разі якщо фізичною особою-підприємцем на загальній системі не отримано дохід (прибуток) у звітному році або окремому місяці звітного року, він **має право** самостійно визначити базу нарахування, але не більше максимальної величини бази нарахування єдиного внеску, встановленої цим Законом. При цьому сума єдиного внеску не може бути меншою за розмір мінімального страхового внеску. Як зазначає ДФС в

[повідомленні](#)

на офіційному сайті, це є

право, а не обов'язок

підприємця.

4. З 1 січня 2016 року при нарахуванні заробітної плати (доходів) фізичним особам та/або при нарахуванні винагороди за цивільно-правовими договорами ставки єдиного внеску для платників єдиного внеску-роботодавців (юридичних і фізичних осіб), застосовуються з коефіцієнтом

0,6.

Як дотриматись усіх чотирьох умов і як тоді зміниться податкове навантаження, розглянемо на прикладі:

ПРИКЛАД 1

На підприємстві «АБВ» працює 4 особи з окладом 1218 грн кожна.

Клас професійного ризику 5, ставка єдиного соціального внеску – 36,8%.

Фонд оплати праці підприємства «АБВ» за 2014 рік склав 58464 грн.

Середньомісячна заробітна плата у 2014 році складає 1218 грн.

Перевіримо, чи виконуються всі умови для застосування зменшуючого коефіцієнта:

1.	У січні 2015 року оклад	Відповідно, базисна зарплата збільшилась в 4800:1218	не менше ніж у 4 рази
2.	Середня заробітна плата	Отже, підприємство збільшило зарплату в 4 рази	в 4 рази
3.	Обчислимо середній платіж ЄСВ на 1 особу:	$4800 \times 15,36\% = 737,28$	Отже, середній платіж ЄСВ на 1 особу становить 737,28 грн.
4.	Середня заробітна плата	Обчислюючи податок в 2015 році складає 4800	збільшення зарплати

Податок

Розмір заробітної плати

1218,00

4800,00

ЄСВ нараховане

448,22

706,56

ЄСВ утримане

43,85

172,8

ПДФО

84,77*

694,08

Військовий збір

18,27

72,00

РАЗОМ

595,11

1645,44

*без урахування базової податкової соціальної пільги

Добровільне державне соціальне страхування

Зміни стосуються таких осіб:

- члени фермерського господарства, особистого селянського господарства
- громадяни України, які працюють за межами України
- особи, які досягли 16-річного віку та не належать до платників єдиного внеску, у тому числі іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають або працюють в Україні

Тепер вони обчислюватимуть стрховий внесок за ставками залежно від участі в одному чи декількох видах загальнодержавного соціального страхування, а саме:

- у загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванні та загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні на випадок безробіття, єдиний внесок встановлюється у розмірі **34,8%** визначеної для цієї категорії осіб бази нарахування єдиного внеску;
- у загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванні, загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні на випадок безробіття та загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням, єдиний внесок встановлюється у розмірі **36,5%** визначеної для цієї категорії осіб бази нарахування єдиного внеску;
- у загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванні, загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні на випадок безробіття, загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, єдиний внесок встановлюється у розмірі **36,41%** визначеної для цієї категорії осіб бази нарахування єдиного внеску;
- у разі бажання зазначених осіб бути застрахованими за всіма видами загальнообов'язкового державного соціального страхування (пенсійним, на випадок безробіття, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності) єдиний внесок встановлюється у розмірі **38,11%** визначеної для цієї категорії осіб бази нарахування єдиного внеску.

Штрафні санкції

Особливо зросли у своєму розмірі. Тепер:

- за несплату (неперерахування) або несвоєчасну сплату (несвоєчасне перерахування) єдиного внеску накладається штраф у розмірі **20%** своєчасно не сплачених сум (досі застосовувались 10% штрафу);
- за донарахування органом доходів і зборів або платником своєчасно не нарахованого єдиного внеску накладається штраф у розмірі **10%** зазначеної суми за кожний повний або неповний звітний період, за який донараховано таку суму, але не більш як 50% суми донарахованого єдиного внеску (досі застосовувались 5% штрафу);
- за неподання, несвоєчасне подання, подання не за встановленою формою звітності, передбаченої цим Законом, органом доходів і зборів накладення штрафу в розмірі 10 неоподатковуваних мінімумів громадян (НМДГ) - **170 гривень**, за кожне таке неподання, несвоєчасне подання або подання не за встановленою формою. Ті самі дії, вчинені платником єдиного внеску, до якого протягом року було застосовано штраф за таке порушення, - тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 60-ти НМДГ - **1020 гривень** за кожне таке неподання, несвоєчасне подання не за встановленою формою звітності, передбаченої цим Законом.

Зміни до Кодексу законів про працю

Оскільки Трудовий кодекс ще не прийнято, змін зазнав існуючий Кодекс законів про працю.

Щодо укладення трудових договорів

Працівник не може бути допущений до роботи без укладення трудового договору, оформленого наказом чи розпорядженням власника або уповноваженого ним органу, та/або укладення трудового договору в письмовій формі та повідомлення головного органу у системі центральних органів виконавчої влади з питань забезпечення формування та реалізації державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування про прийняття працівника на роботу в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Трудові книжки

Трудові книжки ведуться також на студентів вищих та учнів професійно-технічних навчальних закладів, які проходять стажування на підприємстві, в установі, організації. Студентам вищих та учням професійно-технічних навчальних закладів трудова книжка оформляється не пізніше ніж протягом п'яти днів після початку проходження стажування.

Відповідальність за порушення законодавства про працю

У Кодексі законів про працю законодавець чітко визначив санкції та штрафи за порушення законодавства про працю.

Юридичні та фізичні особи-підприємці, які використовують найману працю, несуть **відповідальність у вигляді штрафу** в разі:

- фактичного допуску працівника до роботи без оформлення трудових відносин, оформлення працівника на неповний робочий час у разі фактичного виконання роботи

повний робочий час, установлений на підприємстві, та виплата заробітної плати (винагороди) без нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та податків – у **тридцятикратному розмірі мінімальної заробітної плати**

, встановленої на момент виявлення порушення, за кожного працівника, щодо якого скоєне порушення (у січні-листопаді 2015 -

36540 грн!

);

- порушення встановлених термінів виплати заробітної плати працівникам, інших виплат, передбачених законодавством про працю, більш ніж за один місяць, виплата їх не в повному обсязі – у **трикратному розмірі мінімальної заробітної плати**, встановленої на момент виявлення порушення

(у січні-листопаді 2015 -

3654 грн

)

;

- недотримання мінімальних державних гарантій в оплаті праці – у **десятикратному розмірі мінімальної заробітної плати**

, встановленої на момент виявлення порушення за кожного виявленого працівника, відносно якого скоєно порушення

(у січні-листопаді 2015 -

12180

грн!

)

;

- порушення інших вимог трудового законодавства – у розмірі мінімальної заробітної плати (у січні-листопаді 2015 - **12180 грн**).

Зазначені штрафи накладаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Сплата штрафу не звільняє від усунення порушень законодавства про працю.

Зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення

І тут також про штрафи:

Фактичний допуск працівника до роботи без оформлення трудових відносин, допуск до роботи іноземця або особи без громадянства та осіб, стосовно яких прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо надання статусу біженця на умовах трудового або іншого договору без дозволу на застосування праці іноземця або особи без громадянства, – тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та фізичних осіб-підприємців, які використовують найману працю **у розмірі від п'ятиста до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 8500 до 17000 гривень)**

.

Повторне протягом року вчинення даного порушення, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, – тягне за собою накладення штрафу у розмірі **двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (34000 гривень)**

.

Крім того, порушення порядку нарахування єдиного внеску, неподання, несвоєчасне подання, подання не за встановленою формою звітності щодо єдиного внеску тягнуть за собою накладення штрафу як на посадових осіб підприємств, організацій, так і на фізичних осіб-підприємців у розмірі від **30 до 40 неоподатковуваних мінімумів громадян (510-680 гривень)**.

Несплата або несвоєчасна сплата єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (у сумі, що не перевищує 300 НМДГ = 300*17 грн = 5100 грн) - штраф від **40 до 80 неоподатковуваних мінімумів громадян (680-1360 гривень)**.

Несплата або несвоєчасна сплата єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (у сумі, що більше 300 НМДГ, тобто більше 5100 грн) - штраф від **80 до 120 неоподатковуваних мінімумів громадян (1360-2040 гривень)**.

P.S. До закону про ЄСВ внесено зміни 02.03.2015. Більше читайте у статті [Як платити менше ЄСВ у 2015-ому: покроковий алгоритм \(нове!\)](#)

Олеся Галько, консультант з бухгалтерського обліку та оподаткування ТОВ «Аудиторська компанія «Вектор аудиту»